

UNIVERSITATEA
NAȚIONALĂ DE
MUZICĂ
DIN BUCUREȘTI

Domeniul 6: Dezvoltarea capacității instituționale pentru cercetare în universități

RAPORT DE IMPLEMENTARE

Proiectul: **MUZICA DE FILM ÎN ROMÂNIA (1948-1989). Cercetare, digitalizare, recuperare** (proiect CNFIS-FDI-2023-F-0168).

<https://unmb.ro/cncms/proiecte/2023-2/muzica-de-film-in-romania-1948-1989-cercetare-digitalizare-recuperare/>

Director de proiect: prof. univ. dr. Nicolae Gheorghită

Universitatea Națională de Muzică din București a derulat – în perioada mai-decembrie 2023 – proiectul *MUZICA DE FILM ÎN ROMÂNIA (1948-1989). Cercetare, digitalizare, recuperare* (proiect CNFIS-FDI-2023-F-0168). Demersul inițiat a reprezentat un prim (și unic!) pas făcut de muzicologia românească de a cerceta și investiga din punct de vedere paleografic și muzicologic cele mai reprezentative partituri cu muzici de film românesc descoperite în arhive și de a evalua consecințele politicului asupra producției muzicale și cinematografice românești în perioada 1948-1989. De asemenea, readucerea în circuitul concertistic a muzicilor anumitor filme românești a constituit un alt obiectiv major al proiectului.

Unul dintre cele mai importante obiective ale proiectului a fost realizat prin activitățile de cercetare ale echipei formată din profesori, studenți doctoranzi și masteranzi, care a identificat arhivele cu partituri și știmate ale muzicilor de film românesc. În acest sens, în toate cele opt luni ale proiectului membrii echipei de cercetare au analizat și scanat o parte consistentă a fondului de partituri descoperit la Arhiva Națională de Filme de la Jilava. Digitalizarea documentelor și crearea unui catalog interactiv care să conțină datele esențiale despre muzică și film (compozitor, dirijor, regizor, anul apariției, biblioteca/arhiva unde este depozitată partitura etc.) au stat la baza activităților de cercetare desfășurate în a doua parte a acestui proiect: și anume, conferința internațională, conferințele susținute de regizori, producători, istorici și compozitori ai muzicilor de film românești, dar și concertul de la Opera Națională Română din luna decembrie. Rezultatele cercetărilor derulate Arhivele Naționale de Film, dar și ale altor arhive investigate în această perioadă, precum arhivele UNMB, arhivele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Arhivele Naționale din București, Muzeului Memorial „Paul Constantinescu” din Ploiești, arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității și Arhivele Bibliotecii Naționale au fost prezentate în studiile din cadrul conferințelor proiectului, care se află în curs de publicare în periodicul UNMB, *Musicology Today* (<https://musicologytoday.ro/>).

Totodată, tematica interdisciplinară a proiectului a facilitat crearea de parteneriate cu universități din alte domenii de studiu, importante pentru întregirea cercetării cu privire la muzică și cinematografie: 1) Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”, București; 2) Facultatea de Teatru și Film – Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca; 3) Facultatea de Teatru – Universitatea

Națională de Arte „George Enescu”, Iași; 4) Facultatea de Muzică și Teatru – Universitatea de Vest, Timișoara.

Cercetările românești au fost integrate în contextul mai larg al preocupărilor muzicologiei internaționale și al studiilor interdisciplinare în cadrul conferinței *Film Music, Moving Images and Politics* din 16-18 noiembrie 2023, la sala *Auditorium* a UNMB (https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=880166224112231&id=100063565842886&ref=embed_post).

Evenimentul a putut fi urmărit prin Zoom și a beneficiat de transmisiune live prin canalul de Youtube al Universității, astfel încât studenții, cercetătorii și profesorii Universităților partenere (și nu numai) din România să poată participa online la unicul eveniment desfășurat în țară cu privire la subiectul muzicilor de film din perioada comunistă a secolului precedent (<https://www.youtube.com/watch?v=zNOWIPjDuhw>; <https://www.youtube.com/watch?v=emygV9gMYcE>; <https://www.youtube.com/watch?v=ca44WiD1AaU>).

Conferința a reunit 22 de specialiști din țară și străinătate de la Școlile Doctorale din București, Iași și Cluj, dar și de la universități prestigioase din străinătate, precum:

- 1) **Philip Ross BULLOCK** (University of Oxford, Wadham College, Oxford)
Taming Katerina Izmailova
- 2) **Kaarina KILPIÖ**, University of the Arts Helsinki, Sibelius Academy
Reception history of music through non-fiction film soundtracks
- 3) **Harry WHITE**, University College Dublin, Royal Irish Academy of Music
Imagining Ireland musically: the affordance and evidence of late twentieth-century cinema
- 4) **Valentina SANDU-DEDIU**, New Europe College & National University of Music Bucharest
Polyphony between image and music in the construction of national myths: the music of Theodor Grigoriu in Dacia and Columna
- 5) **Olguța LUPU**, National University of Music Bucharest
Accessibility and avant-garde techniques in Tiberiu Olah's music for the film Osânda
- 6) **Kevin BARTIG**, Michigan State University
Film music without a film: Prokofiev's Ivan the Terrible and its Cold War reworkings
- 7) **Rūta STANEVIČIŪTĖ**, Lithuanian Academy of Music and Theatre
Historical and musical imagination in early Soviet Lithuanian cinema
- 8) **Elena BOANCĂ**, “Gheorghe Dima” National Academy of Music, Cluj-Napoca
Cornel Țăranu's contribution to Romanian film music
- 9) **Antigona RĂDULESCU**, National University of Music Bucharest
„Romanian ethos” in Cornelia Tăutu's music for Moromeții
- 10) **Alex VASILIU**, “George Enescu” National University of Arts, Iași
Film music in Richard Oschanitzky's view
- 11) **Cătălin CERNĂTESCU**, National University of Music Bucharest
Ciprian Porumbescu, a cinematographic biography of a "passionate patriotic artist"
- 12) **Marina FROLOVA-WALKER**, University of Cambridge
Heroes and humans: composers through a Soviet lens
- 13) **Florinela POPA**, National University of Music Bucharest

Swinging between communist propaganda and the illusion of westernization. Richard Oschanitzky's music in the films Parașutiștii/The Paratroopers (1972) and Un comisar acuză/A Commissar Accuses (1974)

- 14) **Nick POULAKIS**, National and Kapodistrian University of Athens
Popular music as film music: Giorgos Mouzakis and the vibes of old Greek cinema
- 15) **Andreea MITU**, National University of Music Bucharest
Ion Dumitrescu and film music. Compositions, attitudes, intersections
- 16) **Ioana BÎGU**, National University of Music Bucharest
Construction features of the musical discourse in the soundtrack of the film „A Stormy Night”
- 17) **Costin MOISIL**, National University of Music Bucharest
Orthodox church chant in Romanian communist movies
- 18) **Nicolae GHEORGHÎĂ**, National University of Music Bucharest
Music of arrested films: Paul Constantinescu and his music for the film Romania in the Fight against Bolshevism (or The Holy War, 1941)
- 19) **Ana DIACONU**, National University of Music Bucharest
Image and sound – an encounter in the Avant-garde
- 20) **Desiela ION**, National University of Music Bucharest
Film and jazz music in the works of Dumitru Capoianu
- 21) **Lavinia GHEORGHE**, National University of Music Bucharest & Institute of Ethnography and Folklore "Constantin Brăiloiu"
Romanian and gypsy oral music in a communist film: The Prodigal Father by Adrian Petringenaru
- 22) **Vlad GHINEA**, National University of Music Bucharest
The music of a Romanian story set in the Wild West: Adrian Enescu and the Transylvanians film trilogy

În cadrul acestui eveniment a avut loc și expoziția cu documente axate pe subiectul proiectului (partituri, fotografii, scrisori, procese verbale etc.) descoperite în arhive în timpul cercetării. Expoziția a fost realizată în parteneriat cu Muzeul National „George Enescu”.

De asemenea, cele patru conferințe din cadrul Școlii Doctorale din UNMB, susținute de patru personalități, compozitori de muzici de film și regizori, critici de film etc. au oferit o perspectivă unică a relației dintre compozitor, regizor, scenarist și inginerul de sunet/ imagine în procesul creării unui film. Conferințele *Filmul, scena, multimedia și muzica* de Vasile Șirli (18 octombrie 2023, UNMB), *Despre producție, regie și muzici de film în România. O experiență personală* de Tudor Giurgiu (14 noiembrie 2023, UNMB) și *Filmul istoric românesc - o victimă a „tranzitei”* de Manuela Cernat (27 noiembrie 2023, UNMB) și Nae Caranfil, *Despre muzicile de film din creația proprie* au fost transmise online, putând participa astfel și membri ai universităților și Școlilor doctorale din zona artelor conexe.

Echipa de cercetare a proiectului a mai participat la încă o conferință itinerantă derulată în cadrul Școlii Doctorale de la Universitatea Națională de Artă „George Enescu” din Iași în cadrul conferinței (*What and how do we research in the artistic field? Contents and methods*, 2-3 noiembrie 2023). Au prezentat studii următorii cercetători: Andreea Mitu, *Ion Dumitrescu and film music. Compositions, attitudes, intersections*; Cătălin Cernătescu, *Ciprian Porumbescu, a cinematographic biography of a "passionate patriotic artist"*; Vlad Ghinea, *The music of a Romanian story set in the Wild West: Adrian Enescu and the Transylvanians film trilogy*; Ioana Bîgu, *Construction features of the*

musical discourse in the soundtrack of the film "A Stormy Night"; Valentina Sandu-Dediu (Keynote Speaker), *Nationalism and 20th Century Music: the German Case*; Nicolae Gheorghiuță (Keynote Speaker), *Byzantine Musicology and disciplinary connections*. Cercetările din arhive au fost prezentate și în cadrul celor două colocvii (workshop-uri/mese rotunde) în cadrul următoarelor Scoli Doctorale din domeniu: Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”, București; 2) Academia Națională de Muzică "Gheorghe Dima", Cluj-Napoca.

Scanarea, tehnoeditarea, orchestrarea și aranjarea compozițiilor muzicale valoroase legate de tematica proiectului pentru diferite formule orchestrale au contribuit la organizarea concertului-spectacol extraordinar de muzică de film, care a avut loc la Opera Națională din București pe 12 decembrie 2023, de la ora 19, organizat de Universitatea Națională de Muzică din București, în parteneriat cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Opera Națională din București, Arhiva Națională de Filme și universități de teatru și film din țară, în cadrul proiectului FDI. Orchestra Reprezentativă a Ministerului Apărării Naționale, condusă de colonelul Aurel Gheorghiuță și căpitanul Daniel Metea, a readus la lumină pagini sonore de referință care au asigurat succesul a șase celebre filme istorice românești: *Pe aici nu se trece!*, *Noi, cei din linia întâi*, *Ștefan cel Mare - Vaslui - 1475*, *Mihai Viteazul*, *Osânda și Pistruiatul*. Mai mult, personalități de primă mărime ale scenei artistice românești – actori, compozitori, regizori, muzicologi și producători – au comentat și readus în actualitate aceste producții cinematografice și muzicale ce au aparținut unor figuri centrale ale filmului autohton, precum regizorii Doru Năstase, Sergiu Nicolaescu, Mircea Drăgan și compozitorii Tiberiu Olah, Adrian Enescu, Horia Moculescu și Theodor Grigoriu. Evenimentul s-a bucurat de participarea actorilor Ioana Pavelescu, Vlad Rădescu, Cristian Șofron, Ștefan Velniciuc, a compozitorilor Horia Moculescu și George Natsis și a muzicologilor Valentina Sandu-Dediu, Olgața Lupu și Nicolae Gheorghiuță. Evenimentul concertistic a avut o puternică rezonanță și în cronică autohtonă: <https://www.qmagazine.ro/muzica-filmului-istoric-redata-publicului-printr-un-proiect-al-universitatii-nationale-de-muzica-americanii-au-ales-o-scena-din-osanda-intre-cele-mai-frumoase-momente-de-dragoste-din-cinematografie/>.

Nu în ultimul rând, echipa proiectului a lucrat la realizarea a opt filme documentare cu privire la muzica de film semnată de unii dintre cei mai importanți compozitori români ai secolelor XX-XXI: Paul Constantinescu, Tiberiu Olah, Theodor Grigoriu, Richard Oschanitzky, Dumitru Capoianu, Adrian Enescu, Cornelia Tăutu și Anatol Vieru.

Indicatorii asumați ai proiectului au fost îndepliniți cu succes.